

Výstavná sezóna v slovenských múzeách v roku 2016

Peter Maráky

PhDr. Peter Maráky
Univerzita Komenského v Bratislave
Filozofická fakulta UK
Katedra etnológie a muzeológie
Gondova 2
814 99 Bratislava
Slovakia
e-mail: peter.maraky@gmail.com

Muzeológia a kultúrne dedičstvo, 2017, 5:1:174-181

The 2016 exhibition season in Slovak museums: A retrospective

Hodnotenie výstavnej sezóny slovenských múzeí a galérií za roky 2014 a 2015 v našom časopise,¹ paradoxne, predbehlo aj sprístupnenie jednej z najúspešnejších a v istom zmysle aj najaktuálnejších výstav roku 2015 – výstavu *Uchovávanie sveta. Rituál múzea v digitálnom veku* v Slovenskej národnej galérii. Hoci táto výstava získala výročnú cenu časopisu *Pamiatky a múzeá* vo svojej kategórii za predchádzajúci rok 2015,² bola súčasne atraktívnym a inšpiratívnym otvorením novej výstavnej sezóny 2016. Z kvantitatívneho hľadiska bude možné výstavnú sezónu roku 2016 zhodnotiť až po štatistickom vyhodnotení výročných správ múzeí, ktoré bývajú k dispozícii spravidla okolo polroku nasledujúcim po hodnotenom roku.³ Štatisticky dôležité sú aj reprízy výstav premiérovu uvedené už v predchádzajúcich rokoch, ktoré však nie sú, podobne ako výstavy prevzaté zo zahraničia, predmetom záujmu tohto príspevku.

V širokom spektre prezentačných podujatí slovenských múzeí pripravených v roku 2016 nachádzame výstavy archeologické, historické, umelecko-historické, etnografické, kultúrnohistorické, výstavy z oblasti dejín vied a techniky, výtvarno-umelecké, osobitne fotografické, ale predovšetkým celý rad výstav tvoriacich akýsi mix týchto tematických (ne) kategórií. Okrem toho sme zaznamenali viacero múzejno-prezentačných produktov, ktoré boli definované ako *dlhodobé výstavy* alebo boli ich organizátormi označené ako *expoziície*, hoci formou, akou boli realizované, pripomínajú skôr časovo ohraničené prezentačné podujatia. To naznačuje, že pre zaradenie týchto pre verejnosť určených výstupov múzeí nie je rozhodujúci ani ich rozsah, ani tematika. Skôr odrážajú nechut' múzejných manažmentov, najmä v múzeách s menšou výmerou výstavných plôch, podstúpiť kvôli trvalým expoziiciám riziko znižovania návštevnosti v dôsledku menšieho počtu príležitostí na opakované návštevy múzea, ak na jeho programe nebude ako lákadlo pravidelne nový výstavný titul.

¹ MARÁKY, Peter. Výstavné sezóny 2014 – 2015 v slovenských múzeách a galériách. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, roč. 3, 2015, č. 2, s. 97-105.

² Výstava bola inštalovaná v Esterházyho paláci SNG v Bratislave od 16. 12. 2015 do 28. 2. 2016 a bola súčasťou vyhodnotenia dlhodobého projektu *Digitálna galéria*, ktorej hlavným riešiteľom bola SNG. Pozri k tomu: GAVULOVÁ, Lucia. Uchovávanie sveta. Rituál múzea v digitálnom veku. In: *Pamiatky a múzeá*, (ďalej PaM), roč. 65, 2016, č. 3, s. 21-23; BOHUMELOVÁ, Mária a kolektív. *Rituál múzea v digitálnom veku*. Bratislava : SNG, 2015, 144 s.; Výročné ceny revue *Pamiatky a múzeá* za rok 2015. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 2-45.

³ Dostupné na <http://www.snm.sk/?vyrocne-spravy-muzei-sr> aj v niektorom z čísiel časopisu *Múzeum*.

Na rozdiel od predchádzajúcich rokov nebola výstavná dramaturgia múzeí natoľko ovplyvnená historickými výročiami ani politickými udalosťami, a teda ani tzv. spoločenskou objednávkou zo strany zriaďovateľov múzeí, donorov alebo vyhlasovateľov prípadných kampaní. Výraznejšiu výnimku tvorí len prekvapujúco málo výstav pripravených pre zahraničie pri príležitosti slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie. Najvýraznejšími z nich boli nepochybne dve výstavy realizované v Talianskej republike. Slovenské národné múzeum pripravilo pre výstavné priestory sídla talianskeho prezidenta v Palazzo del Quirinale v Ríme výstavu *Poklady gotiky zo Slovenska. Umenie neskorého stredoveku na Slovensku*, ktorú osobne otvorili prezidenti oboch štátov.⁴ Hlavné mesto SR Bratislava, Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave a Slovenské národné múzeum-Historické múzeum pripravili v rámci tradičných družobných vzťahov našej metropoly s talianskou Perugiou pre návštevníkov tamojšieho Národného archeologického múzea Umbrie, umiestneného v dominikánskom kláštore, kde bola v 13. storočí svätorečená Alžbeta Uhorská, výstavu pozoruhodných nálezov našich archeológov *Kelti z Bratislavy*.⁵ Slovenská, rozšírená verzia tejto výstavy, v novej výtvarno-priestorovej koncepcii realizovaná v podzemí Bratislavského hradu, bola nielen kvalitným vyvrcholením výstavnej sezóny 2016 a sľubným štartom do sezóny nasledujúcej, ale aj jednou z najlepších archeologických výstav usporiadaných na Slovensku v posledných rokoch.⁶

K úspešným zahraničným prezentáciám slovenských múzeí iste patrí aj výstava košického Východoslovenského múzea v Budapešti *Košické poklady – výber zo zbierok múzea*, ktorá bola otvorená v dňoch 6. až 3. 7. 2016 na pôde Maďarskej umeleckej akadémie v Budapešti.

Ukončenie obnovy Bratislavského hradu prinieslo Slovenskému národnému múzeu aj výrazné rozšírenie plochy reprezentačných výstavných priestorov. V rokoch 2014 až 2016 tu múzeum inštalovalo zahraničné výstavy s väčšou či menšou spoluúčasťou slovenských organizátorov. Od 17. 6. do 16. 10. 2016 tu z iniciatívy Pamiatkového úradu SR prezentovali slovenskú verziu pôvodne českej výstavy *Dedičstvo Karola Veľkého. Včasný stredovek ako kolíska európskej kultúry*. Českí, slovenskí, ale aj slovinskí, chorvátski a maďarskí archeológovia a muzeológovia umožnili v historickom podzemí slávneho bratislavského rezidenčného hradu usporiadať výstavu, ktorá rozsahom aj významom značne prekonala pôvodnú verziu. V čase, keď Slovensko žilo našim predsedníctvom, bola mimoriadne podareným dramaturgickým činom. Veď práve karolínske tradície patria k najpevnejším kultúrnym základom, na ktorých stojí dnešná európska integrácia.⁷

Medzi historickými výstavami sa vyskytli viaceré, ktoré riešia kontroverzné obdobia a udalosti našich novších dejín. K takým možno zaradiť komornú multimedialnú výstavu *Rozdelené spomienky*, pripravená občianskym združením Antikomplex a sprístupnená súčasne v Prahe, Viedni a v bratislavskej Univerzitnej knižnici,⁸ dlhodobú výstavu *Vymenené životy* pripravenú SNM-Múzeom kultúry Maďarov na Slovensku v spolupráci so SNM-Múzeom

⁴ Výstava sa konala v dňoch 30. 9. až 13. 11. 2016. Pozri: GODART, Louis (editor). *Tesori gotici dalla Slovacchia. L'arte del Tardo Medioevo in Slovacchia*. Roma, 2016, 167 s.; NOVOTNÁ, Mária – PIATROVÁ, Alena – PODUŠELOVÁ, Gabriela. Poklady gotiky zo Slovenska. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 56-57.

⁵ Výstava sa konala od 7. 7. do 26. 10. 2016 a bola reprízovaná na Mediteránnom veľtrhu archeologickej turistiky v Paestum. Pozri k tomu MUSILOVÁ, Margaréta. Kelti z Bratislavy v Perugii. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 58-59; BARTA, Peter – MUSILOVÁ, Margaréta: *Kelti z Bratislavy/Celti di Bratislava, katalóg výstavy*. Bratislava : SNM, 2016, 268 s.

⁶ Výstava inštalovaná od 4. 12. 2016 do 1. 10. 2017. Pozri BARTA, Peter – MUSILOVÁ, Margaréta (eds.). *Kelti z Bratislavy*. Bratislava : SNM-HM, 2016, 198 s. ISBN 978-80-8060-394-6.

⁷ BAXA, Peter – MARÁKOVÁ-KUBKOVÁ, Jana. *Dedičstvo Karola Veľkého*. Bratislava : SNM, PÚ SR, AÚ AV ČR a AÚ SAV, 2016; MARÁKY, Peter, *Dedičstvo Karola Veľkého*. In: *Krásy Slovenska*, roč. 93, 2016, č. 9 -10, s. 43-44.

⁸ Informácie dostupné aj na <http://antikomplex.webnode.sk/rozdelenespomienky/>.

kultúry karpatských Nemcov.⁹ Obe spracovávali problematiku politicky vynútených migrácií v strednej Európe v rokoch po 2. svetovej vojne. Nemenej aktuálnou témou sa javí rozsiahly výstavný projekt Slovenskej národnej galérie *Sen x Skutočnosť. Umenie & propaganda 1939 – 1945*.¹⁰ Výstava inštalovaná v čase od 19. 10. 2016 do 26. 2. 2017 aktuálne láme rekordy návštevnosti SNG, nastoľuje u nás zvlášť citlivú tému kolaborácie slovenských intelektuálov a umelcov s totalitným režimom fašistickej Slovenskej republiky z rokov 1939 až 1945.

Obr. č. 1.

7. 2016 do 30. 6. 2017 na 3. poschodí Bratislavského hradu.¹¹ Prírastky rozsiahlych zbierok svojich 18 organizačných jednotiek špecializovaných múzeí za obdobie rokov 2000 až 2014 sprístupnilo Slovenské národné múzeum vo svojej sídelnej budove v rozsiahlej výstave *4 milióny v múzeu* pripravenej kolektívom mnohých kurátorov pod vedením Gabriely Podušelovej v konzervatívnej inštaláčnej koncepcii, zameranej na informovanie verejnosti nielen o rozmanitosti získavaných predmetov, ale aj o spôsobe získavania prírastkov do fondov štátneho múzea a akvizičnej politike štátu v múzejníctve.¹² Význam takejto výstavy však bez vydania príslušného katalógu zaniká jej demontážou. Obdobne možno komentovať inak zaujímavú výstavu Novohradského múzea a galérie v Lučenci *Zberateľstvo*, inštalovanú od 15. 4. do 12. 6. 2016, ktorá prezentovala súkromné zberateľské aktivity v novohradskom regióne. Jej zaujímavý obsah sa z dôvodu nedostatočného zaznamenania stratil ukončením výstavy. Publikáčny alebo obdobný výstup ešte možno do budúcnosti očakávať aspoň od invenčne inštalovanej výstavy kolekcie dvoch stoviek pohľadníc Starej Ľubovne, ktoré v dňoch 24. 4. až 30. 9. 2016 prezentovalo pod nápaditým názvom *Chartula pictoria* na hrade Ľubovnianske múzeum.¹³ Škoda, že medzi výstavy, ktoré sa – kvôli absencii katalógu či aspoň sprievodnej publikácie – stratia v množstve jednorazových kultúrnych produktov, ocitla aj mimoriadne nápadito inštalovaná výstava *Žofia, pani Krásnej Hôrky*, inštalovaná od 9. 6. do 18. 9. 2016 v SNM-Múzeu Betliar, ktorej téma patrí ku kultovým príbehom.¹⁴

Bratislavské inštitúcie priniesli svojim návštevníkom okrem iných aj dve výstavy s výrazne regionálnymi, ba až lokálpatriotickými témami. Múzeum mesta Bratislavy v areáli Starej radnice inštalovalo bohatý materiál svojich fotografických zbierok na monografickej výstave *Mesto*

⁹ SIPOSOVÁ, Silvia. Vymenené domovy. In: *PaM*, roč. 66, 2017, č. 1, s. 62-63.

¹⁰ BAJCUROVÁ, Katarína – HANÁKOVÁ, Petra – KOKLESOVÁ, Bohunka (eds.). *Sen x skutočnosť. Umenie propaganda*. Bratislava : SNG, 2016, 439 s. ISBN 978-80-8059-199-1.

¹¹ BESEDIČ, Martin. *Z cechovej truhlice. Cechové pamiatky na Slovensku. Katalóg výstavy*. Bratislava : SNM, 2016, 257 s. ISBN 978-80-8060-388-5.

¹² 4 milióny v múzeu. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 1, s. 72.

¹³ MARCINOVÁ, Františka – ŠUMSKÁ, Barbora. Dve výstavy Ľubovnianskeho múzea. In: *Múzeum*, roč. 63, 2016, č. 3, s. 33.

¹⁴ Žofia, pani Krásnej Hôrky. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 72.

v ateliéri, ateliér v meste, venovaný známemu fotoateliéru Kozič pôsobiacemu v našej metropole od roku 1854 do roku 1929.¹⁵ Galéria mesta Bratislavy pripravila v dobe od 11. 5. do 28. 8. 2016 výstavu grafických listov a ďalších artefaktov na výstave *Mestské divadlo v Prešporoku* a súčasne s jej vernisážou uviedli do života rovnomennú knižnú monografiu.¹⁶ Pracovníci Mestského ústavu ochrany pamiatok v Bratislave predstavili od 1. 12. 2016 do 30. 4. 2017 v priestoroch Múzea mesta Bratislavy archeologické nálezy na výstave *Čo sa rozšľabo v prešporských domácnostiach. Sklo v dejinách Bratislavy*.¹⁷

Heraldický materiál mimoriadnej kvality i kvantity priniesla výstava Stredoslovenského múzea v Banskej Bystrici *Obnovený pôvab mortuárií* inštalovaná v bratislavskom sídle SNM, kde

Obr. č. 2.

v dňoch 8. 6. až 11. 9. 2016 vystavili zbierku dvoch stoviek zreštaurovaných šľachtických úmrtných oznámení 176 osôb zo 132 šľachtických rodov, výsledok reštaurátorského umenia a znalostí Štefana Kocku. Hoci na výstave ešte nebol k dispozícii katalóg, hlavný organizátor výstavy prisľúbil jeho vydanie v dohľadnej dobe.¹⁸

Z výtvarno-umeleckých výstav prezentujúcich prevažne vlastné zbierky je nesporne výstavou roku výstava *Nizozemská maľba* v Slovenskej národnej galérii otvorená od 19. 2. do 12. 5. 2016. Vyšiel z nej reprezentačný katalóg všetkých vystavovaných diel s vedeckou štúdiou.¹⁹ K storočnici nášho predposledného „mocnára“ pripravilo výstavu *Viribus Unitis. Storočnica úmrtia cisára Františka Jozefa I.*, ktorú v sídelnej budove múzea mohli vidieť návštevníci od 21. 11. 2016 do 20. 4. 2017. Prešovské Krajské múzeum vytŕažovalo od 8. 12. 2016 do 28. 2. 2017

svoje zbierkové fondy dokumentujúce bohatú históriu obchodu v meste na výstave *Svet dobovej reklamy. Reklama v Prešove na prelome 19. a 20. storočia*.²⁰

Divadelný ústav v Bratislave prostredníctvom svojho múzejného útvaru pokračoval v sérii krátkodobých výstav inštalovaných v priestoroch novej budovy Slovenského národného divadla. Výstavou *František Dibarbora – milovník múz* si od 24. 11. 2016 pripomenuli storočnicu od narodenia vynikajúceho člena Činohry Slovenského národného divadla v Bratislave, legendárneho komika, ale aj vynikajúceho športovca. Azda najmladšie, avšak veľmi agilné a dôsledne odborne budované Slovenské múzeum dizajnu pripravilo v adaptovanom podkroví svojho sídla v bývalých Hurbanových kasárňach v Bratislave už niekoľko vynikajúcich výstav. Nepochybne medzi tie najlepšie medzi výstavami roku 2016 patrí koprodukčná slovensko-nemecká výstava *Farebná šed' / Bunter Grau* inštalovaná v čase od 1. 10. 2016 do 28. 2. 2017.

¹⁵ MARÁKY, Peter. Mesto v ateliéri, ateliér v meste. Výstava o legendárnej rodine fotografov v MMB. In: *Krásy Slovenska*, 2016, č. 7-8, s. 34-35.

¹⁶ VYSKUPOVÁ, Martina – LASLAVÍKOVÁ, Jana. *Mestské divadlo v Prešporoku*. Bratislava : GMB, 2016. Pozri aj *Mestské divadlo v Prešporoku*. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 72.

¹⁷ *PaM*, roč. 66, 2017, č. 1, s. 70.

¹⁸ ORŠULOVÁ, Jana. *Obnovený pôvab mortuárií*. In: *Múzeum*, roč. 63, 2016, č. 3, 36-37.

¹⁹ LUDIKOVÁ, Zuzana. *Nizozemská maľba*. Bratislava : SNG, 2016.

²⁰ Pozri *PaM*, roč. 66, 2017, č. 1, s. 70.

Vydali k nej dvojjazyčný katalóg. Zaoberá sa prezentáciou špičkových i priemerných produktov československého (ČSSR) a východonemeckého (DDR) dizajnu 70. a 80. rokov 20. storočia vo vzájomnej konfrontácii výsledkov diela dizajnérov dvoch krajín socialistického bloku.²¹

Jedno z našich najmladších nešťatých múzeí Židovské komunitné múzeum pokračovalo v cykle každoročne pripravovaných tematických výstav v bratislavskej ortodoxnej synagóge tentoraz výstavou *Znovuobjavené dedičstvo*. Výstava trvajúca od 27. 5. do 9. 10. 2016 oboznámila návštevníkov s doteraz nevystavovanými judaikami bratislavskej proveniencie, ktorých osudy súvisia s tragickými dôsledkami holokaustu. Múzeum vydalo k výstave tradične kvalitnú katalógovú publikáciu s odbornými štúdiami.²² Slovenský národný archív MV SR pokračoval ďalšou v rade populárnych a inšpiratívnych tematických výstav venovaných okruhom jeho bohatých archívnych fondov komornou výstavou *V spoločnosti hviezd...* s tematikou slovenského divadelného života, amatérskeho i profesionálneho.²³

Už tradične značný počet múzejných výstav predstavujú u nás etnografické výstavy, žiaľ, prezentované bez katalógového výstupu. Výnimku tvorí napríklad výstava *Maľované truhlice, svadobná výbava nevesty* v Ľubovnianskom múzeu v Starej Ľubovni, v Hájovni jeho expozície v prírode pod hradom, sprístupnenú od 25. 6. do 30. 9. 2016, ku ktorej vydali katalóg 27 vystavených truhlíc. V Gemersko-malohontskom múzeu v Rimavskej Sobote pripravili výstavu venovanú spracovaniu rastlinných vlákien v minulosti *Konope, konope, zelené konope*. Z kurátorskej dielne nášho najväčšieho etnologického múzea – Slovenského národného múzea-Etnografického múzea v Martine pochádza výstava *Krásna nevesta*, na ktorej od 15. 4. 2016 do 28. 2. 2017 mohli návštevníci obdivovať vývoj svadobného odevu slovenských neviest za obdobie ostatných sto rokov.²⁴ Medzi etnografické výstavy možno pokojne zaradiť aj výstavu z diela jedného z najproduktívnejších slovenských umeleckých fotografov 20. storočia *Igor Grossmann – Zimné variácie*, na ktorej sprístupnili od 30. 11. 2016 do 31. 3. 2017 desiatky snímok z oblasti tradičnej kultúry podhorských a horských regiónov severozápadného Slovenska, osobitne zimného zvykoslovía. Považské múzeum v Žiline milo prekvapilo pozoruhodnou výstavou *Od frfajdy k almázií*, prezentujúcej výstavnou formou výsledok výskumu tradičnej gastrokultúry v slovenských drotárskych obciach severozápadného Slovenska.²⁵ V koprodukcii viacerých usporiadateľov vznikla výstava *Slováci v Rumunsku*, ktorú v martinskom Slovenskom národnom múzeu uviedli v čase od 29. 4. do 20. 8. 2016. Prostredníctvom rozmanitého originálneho dokladového materiálu výstava komplexne priblížila život Slovákov žijúcich v enkláve na území terajšieho Rumunsku.²⁶

Z druhového hľadiska k najpočetnejším patrili opäť fotografické výstavy. Okrem každoročnej megažatvy fotovýstav na festivale Mesiac fotografie,²⁷ ktorej súčasťou bola aj vynikajúca výstava *100 rokov fotografickej techniky zo zbierky Antona Fialu*,²⁸ stojí za pripomenutie pozoruhodná výstava Trenčianskeho múzea v Trenčíne *Max Stern (1836 – 2016). Hviezda,*

²¹ MARÁKY, Peter. Výstava Farebná šed' v Slovenskom múzeu dizajnu. In: *Krásy Slovenska*, roč. 93, 2016, č. 11-12, s. 34-35; SCHMIDT, Maroš a kol. *Farebná šed' / Buntés Grau*. Bratislava : SCD, 2016.

²² BORSKÝ, Maroš – ŠVANTNEROVÁ, Jana a kol. *Znovuobjavené dedičstvo*. Bratislava : Menorah, 2016, 111 s. ISBN 978-80-969720-6-7.

²³ V spoločnosti hviezd. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 2, s. 71.

²⁴ MARÁKY, Peter. *Krásna nevesta* v Slovenskom národnom múzeu v Martine. In: *Krásy Slovenska*, roč. 93, 2016, č. 5-6, s. 32-33.

²⁵ Od frfajdy k almázií. Pohľad do kuchyne drotárov. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 69.

²⁶ Slováci v Rumunsku. In: *PaM*, roč. 65, 2016, č. 2, s. 72.

²⁷ Prístupné na internete: <http://2016.mesiacfotografie.sk/#test> (10. 2. 2017).

²⁸ *PaM*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 71-72.

ktorá nezapadla.²⁹ Z výstav technického zamerania stojí za zmienku výstava *Elegancia 30. rokov* v STM-Múzeu dopravy v Bratislave zo súkromných zbierok členov bratislavského Veteran Clubu sprístupnená od 15. 11. 2016 do 31. 3. 2017.³⁰ Za objavnú tému možno okrem iného považovať spracovanie skautskej problematiky SNM-Múzeom kultúry Čechov na Slovensku v Martine na výstave *Skauting* inštalovanej od 24. 11. 2016 do 10. 3. 2017.³¹

V rozmanitej skladbe prezentačného programu slovenských múzeí roku 2016 zohrávali, prirodzene, významnú úlohu aj budovania nových a reínštalácie existujúcich stálych expozícií.³² Čoraz náročnejšie rozlišovanie tzv. stálych expozícií od výstav plánovaných na dlhšie obdobie trvania problematizuje členenie múzejných prezentačných aktivít na expozície a výstavy.³³ S potešením však konštatujeme, že vzrastá počet výstav, ktoré komplexne riešia témy reagujúce na spoločenské diania, ako je napríklad aktuálna potreba boja s renesanciou totalitných ideológií, rastom extrémizmu či popieranie holokaustu alebo ľahostajnosť k osudu migrantov, amnézia historickej pamäti a podobne. Priestor, prirodzene, majú naďalej témy dôležité pre prehlbovanie záujmu o miestne a regionálne dejiny, osobitne tradície z oblasti ľudovej kultúry alebo kultúry všedného dňa aj v mestskom prostredí. Pritom nároky na organizovanie výstav sú naďalej veľmi rôznorodé. Pozorujeme, že naďalej sa medzi výstavami slovenských múzeí aj v roku 2016 vyskytovalo celé široké kvalitatívne spektrum. Od výstav nasledujúcich po svedomitej príprave, vystavujúce ošetrované a reštaurované dokumenty, bezpečne inštalované na základe kvalitných scenáristických i výtvarno-priestorových konceptov, s kvalitnými katalógovými printovými výstupmi a bohatým múzejno-pedagogickým a ďalším sprievodným programom, cez nevýrazné, ale zodpovedne pripravené výstavy až po „výstavy“ zostavené z diletantsky vybraných a amatérsky apretovaných, lajdácky aranžovaných a nezodpovedne vyložených, často aj riadne nechránených súborov a nedbalo označených predmetov bez riadneho popisu a sprievodného servisu usporiadateľov. Bez ohľadu na toto konštatovanie môžeme krátku a zďaleka nie úplnú inventarizáciu výstavnej produkcie slovenských múzeí v roku 2016 hodnotiť ako sezónu s tendenciou zvyšovania nárokov na organizáciu prezentačných akcií, avšak len výnimočne dotiahnutých do detailnej komplexnosti. To sa prejavuje v stále pretrvávajúcom výskyte výstav bez katalógového výstupu, stále veľkého množstva výstav bez jasnej koncepcie a s absenciou kvalitného sprievodného servisu. Takmer sa nevyskytli výstavné tituly, azda len s výnimkou výstavy *Kelti v Bratislave*, ktoré by použili moderné elektronické vyjadrovacie prostriedky. S audiovizuálnymi materiálmi výraznejšie pracuje stále iba Slovenská národná galéria, čo sa v prípade výstavy *Sen x skutočnosť* odrazilo v úplne rovnocennom uplatnení filmových dokumentov na výstave. To platí v širšom rozsahu aj o tematických sprievodných podujatiach organizovaných pravidelne počas celého trvania výstavy, ktoré sme zaznamenali taktiež len pri akciách v SNG. Summa summarum: rezervy sú značné.

²⁹ PaM, roč. 65, 2016, č. 4, s. 71.

³⁰ PaM, roč. 66, 2017, č. 1, s. 71.

³¹ PaM, roč. 66, 2017, č. 1, s. 69-70.

³² Pozri napr. CHMELINOVÁ, Katarína. Experiment Nestex – alebo ako dnes v slovenských podmienkach uchopiť stálu expozíciu. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, roč. 3, 2015, č. 1, s. 21-36.

³³ K výstavám na pomedzí expozície a výstavy možno zaradiť z produkcie roku 2016 napríklad expozíciu *Huncokari na Červenom Kameni*, *Princezné de Bourbon na Hrade Ľubovňa* alebo *Uhorský palatín Juraj Turzo* v Sobášnom paláci Považského múzea v Bytči. Naproti tomu k prírastkom trvalých expozícií možno pokojne možno zaradiť nové expozície: *Múzeum fotografie v Stredoeurópskom dome fotografie* v Bratislave, *Múzeum holokaustu* SNM-MŽK v Seredi a prvú časť expozície *Dejiny Slovenska* SNM na Bratislavskom hrade.

Zoznam prameňov a literatúry (References)

Literatúra (Bibliography)

- 4 milióny v múzeu. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 1, s. 72.
- BAJCUROVÁ, Katarína – HANÁKOVÁ, Petra – KOKLESOVÁ, Bohunka (eds.) (2016). Sen x skutočnosť. Umenie propaganda. Bratislava : SNG, 2016, 439 s. ISBN 978-80-8059-199-1.
- BARTA, Peter – MUSILOVÁ, Margaréta (eds.) (2016). Kelti z Bratislavy. Bratislava : SNM-HM, 2016, 198 s. ISBN 978-80-8060-394-6.
- BAXA, Peter – MAŘÍKOVÁ-KUBKOVÁ, Jana (2016). Dedičstvo Karola Veľkého. Bratislava : SNM, PÚ SR, AÚ AV ČR a AÚ SAV, 2016.
- BESEDIČ, Martin (2016). Z cechovej truhlice. Cechové pamiatky na Slovensku. Katalóg výstavy. Bratislava : SNM, 2016, 257 s. ISBN 978-80-8060-388-5.
- BOHUMELOVÁ, Mária a kol. (2015). Rituál múzea v digitálnom veku. Bratislava : SNG, 2015, 144 s.
- BORSKÝ, Maroš – ŠVANTNEROVÁ, Jana a kol. (2016). Znovuobjavené dedičstvo. Bratislava : Menorah, 2016, 111 s. ISBN 978-80-969720-6-7.
- GAVULOVÁ, Lucia (2016). Uchovávanie sveta. Rituál múzea v digitálnom veku. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 21-23
- GODART, Louis (ed.) (2016). *Tesori gotici dalla Slovacchia. L'arte del Tardo Medioevo in Slovacchia*. Roma, 2016, 167 s.
- CHMELINOVÁ, Katarína (2015). Experiment Nestex – alebo ako dnes v slovenských podmienkach uchopiť stálu expozíciu. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, roč. 3, 2015, č. 1, s. 21-36.
- LUDIKOVÁ, Zuzana (2016). *Nizozemská maľba*. Bratislava : SNG, 2016.
- MARÁKY, Peter (2016). Dedičstvo Karola Veľkého. In: *Krásy Slovenska*, roč. 93, 2016, č. 9-10, s. 43-44.
- MARÁKY, Peter (2016). Krásna nevesta v Slovenskom národnom múzeu v Martine. In: *Krásy Slovenska*, roč. 93, 2016, č. 5-6, s. 32-33.
- MARÁKY, Peter (2016). Mesto v ateliéri, ateliér v meste. Výstava o legendárnej rodine fotografov v MMB. In: *Krásy Slovenska*, č. 7-8, 2016, s. 34-35.
- MARÁKY, Peter (2016). Výstava Farebná šed' v Slovenskom múzeu dizajnu. In: *Krásy Slovenska*, roč. 93, č. 11-12, 2016, s. 34-35.
- MARÁKY, Peter (2015). Výstavné sezóny 2014 – 2015 v slovenských múzeách a galériách. In: *Muzeológia a kultúrne dedičstvo*, roč. 3, 2015, č. 2, s. 97-105.
- MARCINOVÁ, Františka – ŠUMSKÁ, Barbora (2016). Dve výstavy Ľubovnianskeho múzea. In: *Múzeum*, roč. 63, 2016, č. 3, s. 33.
- MUSILOVÁ, Margaréta (2016). Kelti z Bratislavy v Perugii. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 58-59.
- NOVOTNÁ, Mária – PIATROVÁ, Alena – PODUŠELOVÁ, Gabriela (2016). Poklady gotiky zo Slovenska. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 56-57.
- Od frfajdy k almázi. Pohľad do kuchyne drotárov. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 4, s. 69.
- ORŠULOVÁ, Jana (2016). Obnovený pôvab mortuárií. In: *Múzeum*, roč. 63, 2016, č. 3, 36-37.

- ňSCHMIDT, Maroš a kol. (2016). Farebná šed' / Bunt es Grau. Bratislava : SCD, 2016.
- SIPOSOVÁ, Silvia (2017). Vymenené domovy. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 66, 2017, č. 1, s. 62-63.
- Slováci v Rumunsku. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 2, s. 72.
- V spoločnosti hviezd. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 2, s. 71.
- Výročné ceny revue Pamiatky a múzeá za rok 2015. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 2-45.
- VYSKUPOVÁ, Martina – LASLAVÍKOVÁ, Jana (2016). Mestské divadlo v Prešporke. Bratislava : GMB, 2016. Mestské divadlo v Prešporke. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 72.
- Žofia, pani Krásnej Hôrky. In: *Pamiatky a múzeá*, roč. 65, 2016, č. 3, s. 72.